

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Orator Christianvs Caroli Regii E Societate Iesv

Reggio, Carlo

Romæ, 1612

Sanctorum Patrum hac de re Iudicum. cap. 6.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-68672](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-68672)

quosdam ex optimè vestitis comprehendo) laxant habenas linguæ, & similiter cadentia, similiterque desinentia coaceruant, paria paribus, contraria contrarijs opposites, multa, etiam semel suo ordine dicta, sursum, deorsum, aut alias variato ordine repetentes, eaque in re, memoriam pueriliter ostentantes, atque hæc, saltatricularum in morem, gesticatorijs, neque vnquam quietis manibus adiuuantes, argutè multa, quibus risum excutiant dicunt, numquam interim aut sibi, aut auditoribus respirandi facultate permissa. Quibus omnibus rebus admirationem imperitis, cordatis, & intelligentibus nauseam, ac stomachum commouent.]

Sanctorum Patrum, de hac re iudicium ac sententia.
Cap. VI.

Addamus his sanctorum, & veterum quoque Patrum, et nostris sententias. Clemens Alexandrinus. Meum autem *Li. 1. Stro:* (inquit) est probabile, vt existimo, institutum verbo quidem & rationi conuenienter viuere, ea autem quæ significantur intelligere, eloquentiam autem nunquam magnificientem contentum esse, si significetur id quod intelligitur: Quo autem nomine significetur id quod volo exponere, nihil mihi cura est. Opem enim ferre, vt seruentur ij, qui seruari cupiunt, potius esse optimū, non autem dictiunculas tanquam quædam ornamenta componere. Et si caueris (inquit, Pythagoreus in Platonis Politico) ne sis de nominibus nimium sollicitus, prudentia locupletior apparebis in senectute. Et rursus inuenies in Theeteto, Nominum autem & verborum facilitas, & non nimis accurata examinatio, vt plurimum non est fordida & inliberalis, sed eius potius contrarium. Est autem nonnunquam etiam accessoria. Hæc quam fieri potest breuissimè scriptura enunciauit dicens, ne multum verferis in verbis. Dictio enim est tanquam vestis in corpore, res autem sunt carnes, & nerui. Non oportet ergo maiorem vestis, quam salutis corporis curam gerere. Non solum enim frugalis vitæ ratio, sed etiam à superuacaneo cultu, ornatuque aliena oratio exercenda est ei qui veram vitam elegit. Siquidem delicias vt dolosas, & luxuriosas repudiamus: scilicet vnguentum, & purpuram veteres Lacedæmonij, dolosas quidem vestes, & dolosas vinctiones rectè reputantes, & nominantes: quoniam nec honestus est ille cibi apparatus, qui plura habet condimenta, quam ea quæ

nutriunt: nec est bellus urbanusvè orationis vsus, qui Auditores magis potest delectare, quam iuuare. Hæc Alexandrinus Clemens, tam multa vt solet, breui complexus, vt hac vna eius autoritate, argumenta, ac testimonia e sacris, & prophanis multa contineantur. Arnobius cum respondet accusantibus Christianos, quod in eorum sacris libris, vel barbarissimi essent, vel solæcismi, Pompa ista sermonis (inquit) & oratio missa per regulas, concionibus, litibus, foro, iudicijsque seruetur, deturque illis, qui voluptatum delinimenta quærentes, omne suum studium, verborum in lumina contulerunt; cum de rebus agitur, ab ostentatione semotis, quid dicatur spectandum est, non quali cum amænitate dicatur, nec quid aures commulceat, sed quas afferat audientibus utilitates, maximè cum sciamus etiam quosdam sapientiæ deditos, non tantum abiicisse sermonis cultum; verum etiam, cum possent ornatiùs, atque vberius loqui, triuiualem studio humilitatè sequutos, ne corrumpent scilicet grauitatis rigorem, & sophistica se potius ostentatione iactarèt. Enimuero dissoluti est pectoris in rebus serijs quærere voluptatè, & cum malè se habètibz atque egrjs, sonos auribus infundere dulciores, nõ medicinã vulneribus admouere.] Chr: Neque vero (inquit) eum sermonè laudauerim, qui fastu tumidus, externæ peritiæ iactantiã sequitur; sed qui virtutis, ac succi habeat plurimum, qui sensibus grauis sit, & sapientiã plenus, Nõ ergo apparatu illi opus est, & pompa dicèdi, sed intelligentiã ac viribus ad id, quod sentit eloquendũ idoneis.] Et iterũ, hac re dicit subuerti Ecclesias, quod auditores velint audire sermonem, non qui cõpungat, sed qui oblectet, & tinnulo strepitu, & verborum compositione, tamquam cytharædis, & cantoribus operam darent, & prauo populi studio prædicatores obsequantur.] de quibus subdit flosculus verborum, & compositionem, & harmoniam curiosius sectamur, vt canamus, non vt profimus, vt simus, in admiratione, non vt doceamus, vt delectemur, non vt compungamus, vt plausu, & laudibus obtentis abeamus, non vt mores componamus.] S. Naz. ait, primam sapientiã esse pro nihilo ducere eam sapientiã, quæ in verbis, & dictionum argutijs, ac fucatis, & superuacaneis disputationibus sita est, & fuit quoddam tempus (inquit) cum res nostræ florerèt, cum nimirum superflua hæc, & verborum lepore atque arte facta, tractandæ Theologiæ ratio, ad diuinas causas aditum quidem haberet.] In oratione de se conqueritur, Christianam pietatem, simplicem prius, artisque expertem,

Arnobius
Lib. 1. contra
Gentes.

S. Chrysost.
Homil. 15.
ad Tim.

Hom. 30.
in Act. Ap.

S. Nazian.
Orat. de
plaga græ-
dinis.

Orat. de
S. Athan.
De Affec-
tibus.
Cath. Con-
stant.

fucatam; & genus quoddam politices effectum a foro ad sancta
 translata, a Theatris ad abdita sacra, ut si audacius loqui li-
 ceat (inquit) duæ iam scenæ sint, hoc discrimine inter se disti-
 ctæ, quod illa omnibus pateat (idest prophana) hæc quibusdã
 Illa fideatur, hæc honore floreat, Illa denique Theatrica, hæc
 spiritualis nominetur.] S. Hieron. Tam enim, in Ecclesia, illas
 queruntur, omislaque Apostolicorum simplicitate ac puritate
 verborum, quasi ad Athenæum, & ad auditoria convenitur, ut
 plausus circumstantium fuscitentur, ut Oratio Rhetoricæ arti-
 fucata mendacio, quasi quadã meretricula procedat in publi-
 cum, non tam eruditura populos, quam fauorem populi quæsi-
 tura, & in modum psalterij, & tibiæ dulces canentis sensus de-
 mulceat audientium, ut verè illud Prophetæ Ezechielis nostri

S. Hieron.
In proem.
l. 3. in Ep.
ad Gala-
tas.

Ex. c. 33.
Ep. 2. de vi-
ta Cleric.
ad Nepot.

S. Aug. 4. de Doct.
Chr. c. 14.

S. Paulin.

temporibus possit aptari, dicente Domino ad eum, Et factus
 est eis quasi vox cytharæ suavè canentis, & benè compositæ,
 audiunt verba tua, & non faciunt ea] Idem Hieron. qualem
 a sacro doctore eloquentiam requirat, in hunc modum exponit.
 Docente te in Ecclesia, non clamor populi, sed gemitus susci-
 tetur, lachrymæ auditorum, laudes tuæ sint. Nolo te decla-
 matorem esse, & rabulam, garrulumque sine ratione, sed mys-
 teriorum peritum, & sacramentorum Dei tui eruditissimum
 Verba voluere, & celeritate dicendi, apud imperitum vulgus
 admirationem sui facere, indoctorum hominum est.] Sanctus
 Augustinum audiamus, In populo autem gravi (ait) de quo
 dictum est in populo gravi laudabo te, nec illa suavitas dele-
 ctabilis est, qua non quidem iniqua diliguntur, sed exigua &
 fragilia bona, spumeo verborum ambitu, ornantur, quali nec
 magna, nec stabilia, decenter, & graviter ornarentur. Est talis
 aliquid in Epistola Beati Cypriani, quod ideo puto, vel accidit
 se, vel consultò factum esse, ut sciretur a posteris quam linguam
 doctrinæ Christianæ sanitas, ab ista redundantia reuocaret, &
 ad eloquentiam grauiorem, modestioremque restrinxerit, quo-
 lis in eius cõsequentibus literis securè amatur, religiosè appe-
 titur, sed difficillimè impletur. Quod autem hic S. Aug. de
 Cypriani refert profectu, idem Arnobius quoque (si ramentis
 eius sunt cõmentarij in psalmos) videtur ex Christiana disci-
 plina lucrum fecisse, ut luxuriantem, in libris contra gentes
 facundiam, plurimum castigaret, Itemque vir eloquentissimus
 Paulinus, post pietatem Christianam, toto pectore acceptam
 cum poeticam tum oratoriã dicendi vim etiam ante, grauem
 & modestam, vltro ad simplicitatem summissit Sanctus Heger-
 pus.

pus. Apostolorum vicinus temporibus, dicitur, ecclesiasticam *S. Heger-
historiam*, simplici stylo scripsisse, ut quorum vitam, se etaba-
tur, dicendi quoque exprimeret charactere. Et planè hic fuit sem-
per in sancta Ecclesia sèsus, ut Christianorù sermo, nescio quid
porius neglectum, quam comptum nimis referret, ut hac quoq;
in re a sæculi vanitate, ac leuitate, longius abesset; Nam quem-
admodum paupertatem, Humilitatem, & contemptionem re-
rum terrenarum a Christo sciebant prædicatam, & curas ho-
minum omnes ad cælestia sublata, ita intelligebant; cum sæ-
culi pompis, quibus renunciabant in baptismo, etiam sermo-
nis pompæ renuntiandum. Videmus hodieque id fieri, ut lepo-
res dicendi, venustatesque, a viris, qui se penitus Deo tradi-
derunt, vel refecentur omnino, vel maxima ex parte coercean-
tur, ut quæ ad solidum fructum nihil adiumenti, impedimenti
plurimum afferant. Ex his, & prophanorum, & sacrorum au-
thorum testimonijs, manifestum fit, genus eloquentiæ valdè ex-
quisitum, ubique, sed præcipuè in rebus philosophicis, & graui-
bus repræhendi, vnde facillè concluditur, quantum debeat a re-
bus sacris abesse. Ambr. item, Quod (inquit) luxuriat in flore *S. Ambros.
sermonis, tenuatur & hebetatur in fructu. Adijciat vltimo lo-
co, suam hac de re sententiam D. Prosper Sententiarum vit, S. Prosper
lib. de Vita
Contem:
ad finem.
Ludouicus
Blosius,
Initio ope-
rum suo-
rum.*
tota de re ita censuit; Sanè (inquit) talem me esse profiteor,
qui aliquid facundè dicere, neque posse si vellem, neque velle,
si possem, pietati admodum amica est simplicitas, fitque, ne-
scio quo pacto, ut verba exulta, cor plerumque non tam pe-
netrent, quam demulceant] & post aliqua addit nimius elo-
quentiæ amor, mentes eorum, qui minus affecti sunt, facillimè
a Deo, ac pietate auocat, & in præcipitium philaphtiæ super-
biæ, & cenodoxiæ pertractas, velut atheas reddit.

*Respondetur ijs, qui ornatum insignem in sacro
Oratore probant. Cap. VII.*

Rationes vero in contrariam partem allatæ, iam satis opi-
nor, explicatæ sunt, tot grauiſſimorum hominum senten-
tijs, vel certè ipso authoritatis pondere, ut ita dicam, obrite,
tamen, ut aliquid propriè de ijs dicamus. Primum statuendum
est quod ante disseruimus, neque eloquentiam, neque eius or-
namen-